

У Мінску абмеркавалі, як з дапамогай новых тэхналогій развіваць беларускую мову – круглы стол

Паводле чаго вызначаецца жыццядзейнасць і жыццяздольнасць той ці іншай мовы? Яшчэ гадоў пятнаццаць таму асноўнымі крытэрыямі лічылася колькасць вучняў, якія атрымліваюць на ёй адукцыю або вывучаюць яе, наяўнасць кнігавыдання, прысутнасць мовы ў дзяржаўных інстытуцыях... Сёння ўсё гэта таксама, безумоўна, важна, але новыя тэхналогіі тут дыктуюць свае правілы: пра тое, наколькі мова жывая, мяркуюць у першую чаргу па яе прысутнасці ў віртуальнай прасторы – у камп'ютарным забеспечэнні, у рознага кшталту дадатках, у сацыяльных сетках, увогуле ў Сеціве, [піша](#) Звязда.

Хтосьці тут жа, прыгадаўшы беларускую раскладку клавіятуры, у тым ліку і для мабільных прылад, беларускамоўную «Вікіпедыю», «Вайбер» ды «Фэйсбук», якія будуць камунікацыю з карыстальнікам па-беларуску – было б толькі яго жаданне, – скажа, што ў гэтым плане з нашай мовай усё ў парадку. Але ці так гэта насамрэч? У грамадстве, дзе большасць носьбітаў менавіта жывой мовы дажываюць век у вёсках ці пасяліліся на кніжных старонках у творах класікаў, а моладзь толькі пачынае мовай цікавіцца, ці не прыйдзем мы ўрэшце да мовы перакладчыка Google – і яна будзе лічыцца эталонам?

Пра гэта і пра іншыя рызыкі і праблемы, а таксама пра станоўчыя моманты ва ўплыве інфармацыйных тэхналогій на развіццё беларускай мовы вялася гутарка падчас круглага стала ў рэдакцыі «Звязды».

У дыскусіі ўдзельнічалі **Аляксандар Лукашанец**, доктар філалагічных навук, аkadэмік, намеснік дырэктара Цэнтра даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, **Iгар Капылоў**, кандыдат філалагічных навук, дырэктар Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа, **Мікалай Прыгодзіч**, доктар філалагічных навук, загадчык кафедры беларускага мовазнаўства філалагічнага факультета БДУ, **Алена Анісім**, старшыня грамадскага аб'яднання «Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны», **Уладзімір Кошчанка**, загадчык сектара камп'ютарнай лінгвістыкі Інстытута мовазнаўства імя Якуба Коласа, **Юрась Гецэвіч**, загадчык лабараторыі распазнавання і сінтэзу маўлення Аб'яднанага інстытута праблем інфарматыкі Нацыянальнай акадэміі навук, **Аляксандар Шастаковіч**, кіраўнік праекта «SAY.BY. Платформа падтрымкі жывой беларускай мовы», **Алег Куніцкі**, дырэктар прыватнага прадпрыемства «Новы паварот».

Адна мова – дзве «Вікіпедыі». А навіны – па-руску...

«Звязда»: Тэму нашага круглага стала сумесна з Інстытутам мовазнаўства імя Якуба Коласа мы абазначылі як «Роля інфармацыйных тэхналогій у захаванні і папулярызацыі беларускай мовы». Слова «роля» тут узнікла невыпадкова – яна можа быць і станоўчай, і адмоўнай. Ці з'яўляеца сёння заўажная прысутнасць мовы ў віртуальнай прасторы сведчаннем таго, што мова жыццяздольная, калі ў жывой, непасрэднай камунікацыі яна ўжываеца не так часта? Датычна беларускай мовы, здаецца, пытанне можна ставіць менавіта так...

Аляксандар Лукашанец: Менавіта ў такім сваім гучанні тэма вельмі своечасовая і актуальная. Мы летась былі ў Якуцку на вельмі цікавай міжнароднай канферэнцыі «Захаванне моў народаў свету і развіццё моўнай разнастайнасці ў кіберпрасторы». У ёй удзельнічалі прадстаўнікі 63 краін з усіх кантынентаў. Асноўная ідэя гэтага надзвычай цікавага мерапрыемства – прысутнасць той ці іншай нацыянальнай мовы ў інтэрнэт-прасторы сёння становіцца галоўным фактам яе захавання ў эпоху глабалізацыі і міжнароднай інтэграцыі... У даследаванні венгерскага лінгвіста Андраша Карнай «Лічбавая смерць моў», апублікаваным некалькі гадоў назад, сказана пра тое, што толькі чатыры пракцэнты з усіх існуючых жывых моў у свеце прадстаўлены ў інтэрнэце.

Гэтыя мовы ён дзеліць на тры групы: вельмі шырока прадстаўленыя, дастаткова шырока прадстаўленыя і вельмі мала прадстаўленыя. Беларуская мова, паводле Карнай, адносіцца да другой групы. Гэта значыць, што беларускамоўнага кантэнту ў сеціве шмат, і ён інтэнсіўна папаўняецца. Бо інтэрнэт-прастора – гэта не толькі афіцыйныя парталы, але і блогі, і сацыяльныя сеткі. Гэта добра, што беларускамоўныя матэрыялы разнапланавыя, і мова сацыяльных сетак жывая і запатрабаваная. Але кантэнт павінен папаўняцца не толькі стыхійна, але і мэтанакіравана, каб гэта былі змястоўныя, інфарматыўныя тэксты і матэрыялы.

Iгар Капылоў: Паводле Карнай, рэальнае знікненне пагражае тым мовам, якія страчваюць сваю асноўную функцыю – камунікатыўную. Тут, калі гаварыць пра нашу мову, – праблема даволі сур'ёзная. Яшчэ адзін крытэрый – прэстыжнасць у маладога пакалення. Моладэй стала цікавіцца мовай больш, у тым ліку і дзяякуючы віртуальныя прасторы, дзе па-беларуску можна свабодна камунікація і знаходзіць патрэбную інфармацыю... Яшчэ з крытэрыяў Карнай – узровень прадстаўленасці ў інтэрнэт-прасторы і наяўнасць «Вікіпедыі» на нацыянальной мове. У апошнім наша мова ледзь не наперадзе ва ўсіх – у нас ажно два варыянты «Вікіпедыі» – у афіцыйным правапісе і на «тарашкевіцы». У нас ёсьць вялікі віртуальны кніга збор «Беларуская палічка» (knih.com), дзе прадстаўлены тысячы кніг – ад мастацкай літаратуры да вучэбных. Беларуская мова прадстаўлена і ў сацыяльных сетках. З аднаго боку, для развіцця мовы гэта добра – з'яўляюцца новыя слоўкі, новыя маладзёжны слэнг, з іншага – у гэтым асяроддзі няма ніякіх аўтарытэтаў, нярэдка напісанне наўмысна скажаецца, разбураюцца нормы правапісу і маўлення.

Аляксандр Лукашанец: Ад таго, наколькі пайманасна беларуская мова будзе прадстаўлена ў кіберпрасторы – і ва ўнутрынацыянальнай, і ў сусветнай, – наколькі будзе забяспечана яе пашырэнне, будуць залежаць і адносіны да беларускай мовы ў іншай камунікатыўнай прасторы – у жывых зносінах паміж людзьмі. У нас многае ўпіраецца ў дзяржаўнае двухмоўе, і гаварыць трэба яшчэ і пра тое, каб беларуская мова была прадстаўлена ў інтэрнэце нароўні з рускай. У прыватнасці, усе афіцыйныя сайты павінны паралельна стварацца на абедзвюх дзяржаўных мовах. А гэта патрабуе пэўнай афіцыйнай падтрымкі, цэнтралізаванай і сістэмнай дзейнасці.

Дзяржслужачыя павінны забяспечыць права грамадзяніна карыстацца любой мовай

Юрась Гецэвіч: Афіцыйная падтрымка ўжо ў пэўным плане з'явілася. 23 кастрычніка 2017 года Саветам Міністраў была выдадзена пастанова № 797 «Аб унясенні змен і дапаўненні ў Палажэнне пра парадак функцыянавання інтэрнэт-сайтаў дзяржаўных органаў і арганізацый», якая ўнесла змены ў пастанову № 645 ад 29 красавіка 2010 года «Аб некаторых пытаннях інтэрнэт-сайтаў дзяржаўных органаў і арганізацый і прызнанні стаціўшымі сілу пастановы Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 11 лютага 2006 г. № 192». Змены, унесены ў пастанову, цалкам уступілі ў сілу 1 студзеня 2019 года. Найбольш значным новаўядзеннем з пункту гледжання перакладчыцкай дзейнасці названай пастановы з'яўляецца новы пункт 72, які сцвярджае, што «прымненне рускай і беларускай моў з'яўляецца абавязковым пры размяшчэнні на інтэрнэт-сайтах інфармацыі, якая ўказаная ў падпунктах....». Мы яе разумеем так, што версіі вэб-сайтаў дзяржаўных установ павінны быць на дзвюх дзяржаўных мовах, прынамсі, асноўная інфармацыя на іх. У плане выканання гэтай пастановы назіраецца станоўчая тэндэнцыя, асабліва ў медыцынскай сферы. Да нас пачалі рэгулярна звяртаюцца з просьбай якасна перакласці, адаптаваць, лакалізаваць сайт той ці іншай установы.

Дадаткова зазначу, што гэтая пастанова, у сваю чаргу, яшчэ раз актуалізавала задачу адаптацыі інтэрнэт-сайтаў дзяржаўных арганізацый для інвалідаў па зроку (тая ж пастанова, пункт 3, абзац 4). Лабараторыяй распознавання і сінтэзу маўлення АІПІ НАН Беларусі была распрацаваная пілотная версія сістэмы сінтэзу маўлення па тэксле для агучкі сайтаў для слабавідущых, у тым ліку і на беларускай мове.

Аляксандр Лукашанец: Гэта добра, але наўрад ці дастаткова. Магчыма, наспеў час для распрацоўкі і прыняцця дзяржаўнай праграмы па пашырэнні беларускай мовы ў кіберпрасторы, у развіцці Канцэпцыі інфармацыйнай бяспекі, дзе мова названая адным з найважнейшых фактараў гэтай бяспекі. Роля беларускай мовы зараз узрастает – яна атрыбут нашай дзяржаўнасці і суверэнітэту. У беларускамоўнай інфармацыйнай прасторы можна будаваць увесці кантэнт, падаваць інфармацыю з пазіцыі менавіта нашай дзяржавы. А сёння нярэдка жыхар Беларусі першасна атрымлівае навіны з пазіцыі дзяржавы іншай.

павінна быць створана дзяржаўная праграма па пашырэнні беларускай мовы ў кіберпрасто...

Мікалай Прыгодзіч: У нас пакуль не выпрацаваны механізм забеспячэння двухмоўя, у тым ліку і ў афіцыйнай, калі можна так сказаць, кіберпрасторы. У нас няма на гэты конт заканадаўчай ініцыятывы.

Мікалай Прыгодзіч

Документы – ёсць, юрыдычнай сілы – няма

«Звязда»: Калі загаварылі пра заканадаўчую сферу... Прававая інфармацыя, у тым ліку і нарматыўныя акты, рознага кшталту юрыдычныя документы ў IT-дзяржаве павінны абавязкова быць у электроннай версіі ў адмысловай базе. Не сакрэт, што амаль усе законы, акрамя, бадай што, Кодэкса аб культуры, прымаліся ў адным варыянце – рускамоўным. Атрымліваецца, пераклад на беларускую, не зацверджаны на высокім узроўні, нават калі яго зрабіць, не мае юрыдычнай сілы...

Юрась Гецэвіч: Атрымліваецца менавіта так. Калі дзяржаўная ўстанова хоча прадставіць на беларускай версіі свайго сайта вытрымкі з нейкага закона ці іншага нарматыўнага акта, узнікае пытанне: дзе яго ўзяць на беларускай мове не ў адвольным перакладзе, а ў афіцыйна зацверджаным, які мае юрыдычную сілу?

Георгий Гецэвіч: пры адаптацыі беларускамоўнага тэксту ёсць складанасці і калізіі

Алена Анісім: І на практыцы для тых, хто хоча карыстацца з дэвюх дзяржаўных менавіта беларускай мовай, уznікаюць праблемы. Напрыклад, фірма Алега Куніцкага стварыла магчымасць здаваць на беларускай мове экзамен па Правілах дарожнага руху. Магчымасць у чалавека ёсць, але ўзаконенага права няма.

Алег Куніцкі: Так, наша беларускамоўная праграма па тэставанні ведаў Правіл дарожнага руху даступная і для будучых кіроўцаў, і для аўташкол. Па водгуках ведаю, што людзі ёй карыстаюцца, нават у аўташколах у іх прымаюць экзамен па-беларуску без праблем. Калі ж справа даходзіць да экзамена ў ДАІ – скарыстацца беларускамоўнай праграмай не атрымліваецца. ДАІ не мае права выкарыстоўваць тэставыя заданні на беларускай мове і прымаць па іх экзамен. Экзамены ў ДАІ – мерапрыемства, па выніках якога выдаецца дакумент на права кіравання аўтамабілем, а Правілы дарожнага руху – нарматыўны акт, прымаўся ён па-руску, і яго афіцыйнага перакладу на беларускую на сённяшні дзень няма.

Алег Куніцкі

Уладзімір Кошчанка. Тоё самае, дарэчы, і з Правіламі карыстання метрапалітэнам. Чаму яны ў вагонах не так даўно сталі рускамоўнымі? Яны былі прынятые на беларускай мове ў 90-х, пасля Саўмін прыняў новую рэдакцыю толькі па-руску, і цяпер метрапалітэн, каб і хацеў, не мае ніякага права вешаць у вагонах беларускамоўную версію без афіцыйна зацверджанага перакладу...

Ігар Капылоў: Але гэта праблема ўжо пачала вырашацца. Пасля Вялікай размовы з презідэнтам, калі кіраўнік дзяржавы падтрымаў ідэю перакладу заканадаўчых актаў на беларускую мову, Нацыянальны цэнтр прававой інфармацыі вельмі аператыўна адгукнуўся і пачалася канкрэтная работа. Была сформіравана экспертычная група, у якую ўвайшлі і мовазнаўцы, і юрысты, і журналісты. Выкананне гэтай работы даручылі Інстытуту мовазнаўства, на базе якога працуе Рэспубліканская тэрміналагічная камісія, супрацоўнікі якога маюць даволі вялікі вопыт. Падключыліся таксама вядучыя спецыялісты з мовазнаўчых кафедраў БДУ і БДПУ.

Праца аказалася няпростай, хаця беларускамоўная юрыдычна тэрміналогія вельмі старажытная – фактычна бярэ пачатак з XIII стагоддзя, з выданняў грамат, а першы пісьмовы помнік («Судзебнік Казіміра») з'явіўся ў 1468 годзе. Але мы пры перакладзе дакументаў сутыкнуліся з пэўнымі цяжкасцямі, таму што тэрміны, якія выкарыстоўваюцца ў заканадаўстве, павінны быць аднастайнымі і сістэмнымі. Узніклі пытанні з сінонімамі: напрыклад, «результаты» і «итоги», «товарищество» и «общество» – было пытанне, у якім выпадку перакладаць «результаты», у якім – «вынікі», «таварыства» ці «суполка». Калі б тэкст пісаўся адразу па-беларуску, праблем было б менш. А калі мы прывязаныя да рускага спецыфічнага тэксту, які ўжо мае статус закона, трэба рабіць усё вельмі асцярожна, вывяраючы кожнае слова. Тым не менш у нас ужо перакладзены, зацверджаны і змешчаны на сایце [pravo.by](#) Кодэкс аб шлюбе і сям'і, Выбарчы кодэкс, зараз працуем над перакладам Грамадзянскага кодэкса... Калі мы наладзім механізм перакладу і ўзгаднення, ужо не будзе вялікай цяжкасцю прадстаўляць дэпутатам для разгляду і прыняцця законапраект на дзвюх дзяржаўных мовах адразу.

Ігар Капылоў

«Проблема на твар»

«Звязда»: Усе прыведзеныя тут факты – і пра наша не апошняе месца паводле лінгвістычных даследаванняў, і пра стварэнне на мове заканадаўчай электроннай базы – гучаць аптымістычна. Але ці не бяспрэчны факт яшчэ і тое, што высокія тэхналогіі мову спрашчаюць, а то і псуюць. Парадокс: з аднаго боку прысутнасць мовы ў кіберпрасторы сведчыць аб яе жыццяздольнасці, з іншага – менавіта гэта прысутнасць ставіць саму мову пад пагрозу калі не знікнення, дык спрашчэння...

Уладзімір Кошчанка: Можна сказаць, што роля інфармацыйных тэхналогій, якія, здавалася б, палягчаюць задачу таго ж перакладу, у пэўным сэнсе катастрофічная. Сёння не знайдзеш ніводнай газеты, ніводнага сеткавага выдання, якія б не карысталіся інтэрнэт-перакладчыкам, прычым менавіта з рускай мовы на беларускую. Я займаўся Корпусам беларускай мовы, які, як і ва ўсім свеце, мусіць працеваць на перспектыву, і ў плане перспектывы я ўжо не маю крыніц, з якіх браць тэксты для гэтага Корпуса, акрамя твораў класічнай беларускай літаратуры, але гэта ўжо «ўчора», а не «сёння» і тым больш не «заўтра». А «сёння» тэкст, перакладзены з дапамогай праграмы, нават з самымі шыкоўнымі рэдагаваннем, – гэта тэкст з нулявой вартасцю. Ён перадасць толькі інфармацыю, але не багацце мовы. Гэта машынны тэкст, які паўтарае рускі сінтаксіс, рускія выразы – «п'яный в стельку» перакладаецца як «п'яны ў вусцілку», «проблема налицо» – «проблема на твар»... І многія думаюць, што так правільна! Людзі ўжо і гаварыць сталі, як перакладчык Google, і лічаць, што гэта нармальна.

Алена Анісім: Але ж адмовіцца ад новых тэхналогій пры выкарыстанні беларускай мовы гэта не выйсце, таму што яны вялікая палёгка для спецыялістаў у розных сферах. Напрыклад, я займалася перакладам з рускай мовы на беларускую кнігі «Ліцвіны ў арміі Напалеона». Нягледзячы на тое што я прафесійны філолаг, я не стала набіраць пераклад уручную, а скарысталася перакладчыкам. Гэта і хутчэй, і даволі якасна, калі пасля дэталёва папрацаваць над перакладзеным тэкстам як рэдактар. І добра, што ёсць платформы, на якіх можна ажыццяўляць падобныя пераклады — гэта дапамога, гэта вельмі важны інструмент. І чым больш будзе такіх платформаў, у тым ліку і навучальных, на якіх можна будзе мову выкарыстоўваць і атрымліваць адказы на моўныя пытанні — тым будзе лепш для развіцця мовы. Нам трэба паглядзець уважліва на тыя лінгвістычныя платформы, якія існуюць для іншых моў (напрыклад, дыстанцыйнае вывучэнне мовы замежнікамі) і адаптаваць іх пад беларускую.

Алена Анісім

Мікалай Прыгодзіч: У нас кожная з мовазнаўчых кафедраў мае сваю пляцоўку ў інтэрнэце. Там столькі ўсякіх розных дапаможнікаў, у тым ліку і слоўнікаў, ніхто не забараняе імі карыстацца. Мы выкладаем у агульны доступ усе свае напрацоўкі, увесь час папаўняем сваю базу.

Пра энтузіястаў, запатрабаванасць і рэкламу

Уладзімір Кошчанка: Але наколькі запатрабаваная гэта і іншая база «людам паспалітым» — вось у чым пытанне. Прывяду прыклад. Дзякуючы «Майкрасофту» мы зрабілі праграму праверкі арфаграфіі. Здавалася б, што яшчэ трэба — бярыце, карыстайцяся. Ёсць версія для Word, наступная версія будзе ўвогуле для Windows. Усе беларускамоўныя інфармацыйныя парталы адмовіліся, пісьменнікі не карыстаюцца, хоць яна бясплатна ляжыць у інтэрнэце і створана на падставе нарматыўных слоўнікаў. І што, патрэбен закон ці ўказ, які прымусіць карыстацца гэтым прадуктам, каб менш было памылак у тэкстах?

Юрась Гецэвіч: Мы нярэдка ў сваёй працы сутыкаемся з тым, што нашы арганізацыі не хочуць браць бясплатна ў агульным доступе, яны хочуць, каб зрабілі тое самае менавіта для іх за гроши... А што датычыцца праграмных прадуктаў, тут вельмі важнае слова «ўкараненне». Калі няма мастоў, у тым ліку, магчыма, і дакументальная аформленых, якія звязаны паміж сабой распрацоўку і ўкараненне, толку будзе няшмат. Бо можна прыдумаць і напісаць на камп'ютарнай мове які заўгодна цікавы праект, але калі ён не будзе ўкаранёны, то ён не будзе шырока выкарыстоўвацца на практыцы...

Алена Анісім: А можа, не хапае элементарнай рэкламы такіх прадуктаў. Чаму б не расказаць у інтэрнэце пра ту ж праграму праверкі правапісу?

Юрась Гецэвіч

Уладзімір Кошчанка: Якая яшчэ рэклама ў дадзеным выпадку патрэбна? Набраў у пошуку «праверка правапісу» — і вось табе спасылка на праграмы, бяры, карыстайся. Мы нават сустракаліся з настаўнікамі беларускай мовы, дэмантравалі ім сваю прадукцыю, але яна не выклікала ў іх цікавасці.

Мікалай Прыгодзіч: Бо настаўнікі, у прыватнасці, настаўнікі мовы, не прывучаны яшчэ да гэтага. Многія прывыклі верыць толькі падручніку на паперы. Студэнты — справа іншая. Яны з ахвотай шукаюць інфармацыю ў электронных крыніцах, у тым ліку беларускамоўных.

«Звязда»: У віртуальнай прасторы моладзь цікавіцца не толькі адукатыйнымі практамі. Вось, напрыклад, на партале say.by можна знайсці ўстановы і арганізацыі, дзе з вамі будуць размаўляць па-беларуску...

Аляксандар Шастаковіч: Мы, ствараючы гэты сайт, рашылі паставіць высокія тэхналогіі на службу развіцця менавіта не віртуальнай, а жывой беларускай мовы ў непасрэднай міжасабовай камунікацыі. Ідэяя нашага практекта «Мова побач» было пазначыць на карце краіны месцы, куды можна прыйсці і размаўляць па-беларуску і без праблем атрымаць абслугоўванне на беларускай мове. А такіх месцаў не так і мала, праўда, адрэзу «үгадаць» іх складана. З уласнага досведу скажу: калі ты звяртаешся да чалавека па-беларуску, даволі часта ён табе па-беларуску і адказвае. Калі ж ты гэтага не робіш — угадаць, што малазнаёмы суразмоўца добра валодае беларускай мовай, даволі складана. Мы эбіраем на сваю інтэрактыўную карту ўсе прадпрыемствы і ўстановы, дзе гучыць беларуская мова. Натуральная, яе шмат у музеях, бібліятэках, іншых установах культуры. Але нярэдка яна сустракаецца і ў камерцыйных прадпрыемствах.

Прычым тут здараецца па-рознаму: дзесьці на беларускай мове размаўляюць па ініцыятыве і з заахвочвання кіраўніцтва, дзесьці мова ідзе «з нізоў» — на ёй па ўласнай ахвоце размаўляюць самі супрацоўнікі. Канешне, у першым выпадку становішча прадпрыемства на нашай карце больш стабільнае. Калі ж на мове размаўляе толькі адзін супрацоўнік і ён звальняецца — гэта прадпрыемства з сайта даводзіцца прыбіраць. Зараз на нашай карце калія двухсот пазначаных пунктаў. Сайт карыстаецца папулярнасцю: мяркуючы па каментарыях, зацікаўленыя людзі наведваюць указаныя на ім месцы, пакідаюць пасля свае меркаванні.

Нашы наведвальнікі — гэта ў асноўным моладзь, якая валодае сучаснымі тэхналогіямі. З аўдыторыяй мы камунікуем у тым ліку і праз сацыяльныя сеткі. У нас таксама існуе мабільны дадатак — для сістэм Android і iOS. Спампаваўшы яго на смартфон, карыстальнік хутка можа знайсці беларускамоўны аб'ект паблізу ад свайго месцазнаходжання. Да таго ж у дадатку ёсць прафесійна агучаныя беларускамоўныя размоўнікі, якія дапамогуць не памыліцца ў падборы слоў і вымаўленні самому гаспадару мабільнай прылады. Мы іх рыхтавалі з дапамогай Інстытута мовазнаўства.

Аляксандар Шастаковіч

«Звязда»: Дык, можа, стварыць падобныя дадаткі з размоўнікамі на ўсе выпадкі жыцця? Кшталту «Гавары правільна» або «Пішы правільна». Спампаваў такі дадатак і, калі засумніваўся наконт нейкага слова ці выразу, – адкрыў дадатак, падгледзеў...

Уладзімір Кошчанка: Хацелася б сказаць, што такі дадатак абавязкова стане запатрабаваным, але... Зараз у беларускамоўным асяроддзі існуе такая, на жаль, папулярная думка: маўляў, давайце спачатку пачнём гаварыць на мове, а пасля ўжо будзем вучыцца гаварыць правільна... Калі ствараць падобныя дадаткі – узнікне да таго ж пытанне іх легітымнасці. Як існуе дзве беларускія «Вікіпедыі», так у беларускамоўным асяроддзі існуе некалькі версій «правільнай мовы», і кожны лічыць, што рацыю мае менавіта ён. І не ўсе, калі надумаюць стварыць падобны дадатак, пойдуць па кансультацыю ў наш Інстытут...

Уладзімір Кошчанка

Igor Kaplyou: Мы ж самі можам распрацаваць якія заўгодна даведнікі – матэрыялу і спецыялістай хапае. А далей – патрэбна падтрымка менавіта ад IT-сферы: ад напісання праграмы да ўкаранення. Паکуль, на жаль, асаблівай падтрымкі менавіта ў гэтым пытанні мы не маем. Прынамсі, выходзілі з падобнай прапановай на аднаго з мабільных аператараў, але наша ідэя так і не атрымала водгуку...

Aleksandr Lukashenec: Каб мова захавала сваю пайнавартаснасць у кіберпрасторы, адным ці двумя мабільнымі дадаткамі не абыдзешся. Патрэбна наяўнасць дастатковай дабраяканснай лінгвістычнай базы і яе поўная презентацыя – у інтэрнэце павінны прысутнічаць у свабодным доступе асноўныя слоўнікі, граматыкі, спецыяльныя даведнікі. Таксама павінны стварацца і ўдасканальвацца дапаможныя верх

праграмы. І яшчэ вельмі важна, каб у інтэрнэт-прасторы было як мага шырэй прадстаўлена нацыянальна-культурнае беларускамоўнае поле – ад літаратурных твораў, помнікаў беларускага пісьменства да гістарычных нарыйсаў. Яшчэ вельмі важная дзяржаўная падтрымка энтузіястаў у гэтай сферы, бо многае пакуль што трываеца менавіта на іх.

Алена Ляўковіч, Звязда

ЧЫТАЙЦЕ ЯШЧЭ

Лукашэнка параіў
школьнікам не спяшацца з
выбарам прафесіі

Як выглядае пасля года
зняволення Андрэй Уцюрын,
былы начальнік службы
аховы Лукашэнкі ФОТАФАКТ

У Беларусі ўжо дзесяць
чалавек падчаплі
каранавірус. Але ўсе – у
лёгкай форме

Больш за \$1,5 мільёна
хабараў, 16 абвінавачаных.
Суд пачынае разглядаць
«справу Уцюрына»

6

2

Жвір / Адказаць

19.02.2020 / 15:48

27

2

“ Калі дзяржаўная ўстанова хоча прадставіць на беларускай версіі свайго сайта вытрымкі з нейкага закона ці іншага нарматыўнага акта, узнікае пытанне: дзе яго ўзяць на беларускай мове не ў адвольным перакладзе, а ў афіцыйна зацверджаным, які мае юрыдычную сілу?

<https://nn.by/?c=ar&i=246359>

Vo dažylišia. Dakiravalisia...

Кажыма праўду / Адказаць

21

10

19.02.2020 / 15:55

Трэба зберагаць наш неацэнны скарб – мову, што захавала першатворную чысціню з часоў старажытнай Русі.

Tuteishi / Адказаць

37

8

19.02.2020 / 16:58

Што рабіць, што рабіць... Адмяніць маскоускую, спыніць яе выкладаньне. Адчыніць бяспланыя курсы беларускай ва усіх установах у зручны час. Адключыць маскоускую тэлевізію. Перавесьці навучаньне на беларускую. У 10клас, птв, вну, толькі тых, хто валодае белмовай..

ПАКАЗАЦЬ УСЕ КАМЕНТАРЫ / 15 /

КАМЕНТАВАЦЬ

Ваша імя

ПАДТРЫМАЦЬ

Наша Ніва / NN.BY – незалежная газета. Яна існуе на ахвяраванні і грошы з продажаў. Таму яна адлюстроўвае інтерэсы беларускага грамадства, а не дзяржавы. Наша Ніва была заснаваная ў 1906, адноўленая ў 1991. Фундаваць НН праз APIP

Націсканье кнопкі «Дадаць каментар» азначае згоду з
рэкамендацыямі па абмеркаванні.

ДАДАЦЬ КАМЕНТАР

Уверx